

Infracțiunea de spălare a banilor în „noua” arhitectură conferită de Legea nr. 219/2019. Compatibilizarea constituțională a textului de incriminare

The Crime of Money Laundering in the „New” Architecture Conferred by Act no. 219/2019. Constitutional Compatibilization of the Incrimination Norm

Conf. univ. dr. **Adrian FANU-MOCA***
Universitatea de Vest din Timișoara
Facultatea de Drept

Abstract

This study analyzes the criminalization of money laundering carried out by art. 49 of Law no. 129/2019, with emphasis on the mutations suffered by the incrimination norm in the idea of its compatibility with the requirements of clarity and predictability imposed by the Romanian Constitution.

Keywords: *money laundering; clarity; predictability; objective typicality; subjective typicality; autonomous incrimination.*

Rezumat

Prezentul studiu analizează incriminarea spălării banilor realizată prin art. 49 din Legea nr. 129/2019, cu accent pe mutațiile suferite de norma de incriminare în ideea compatibilizării ei cu cerințele de claritate și predictibilitate impuse de Constituția României.

Cuvinte-cheie: *spălarea banilor; claritate; predictibilitate; tipicitate obiectivă; tipicitate subiectivă; incriminare autonomă.*

1. Caracterizare generală

Infrațiunea de spălare a banilor este în prezent incriminată de art. 49 din Legea nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative¹.

---

* adrian.fanu@e-uvv.ro.

¹ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 589 din 18 iulie 2019.

Așa cum a subliniat doctrina², „noțiunea de spălare de bani este localizată de către specialiști în timpul lui Al Capone în anul 1931, în perioada prohibiției, în SUA. În timp ce Al Capone era condamnat pentru evaziune fiscală, Meyer Lansky transfera în Elveția fonduri ilegale, printr-un sistem complex de companii-fantomă, holdinguri și conturi *off-shore*”.

Art. 2 lit. a) din Legea nr. 129/2019 definește noțiunea de spălare a banilor astfel: „prin *spălarea banilor* se înțelege infracțiunea prevăzută la art. 49”. Prin urmare, în accepțiunea legii, noțiunea de „spălarea banilor” desemnează întotdeauna o formă de ilicit penal, incriminat în prezent de art. 49 din Legea nr. 129/2019³. În această accepțiune, spălarea banilor a fost introdusă pentru prima dată în peisajul juridic românesc prin Legea nr. 21/1999⁴, concepția fiind menținută și sub imperiul Legii nr. 656/2002⁵ și, după cum am arătat, perpetuată și sub imperiul legii actuale⁶.

Noua lege pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, ținând cont de evoluția continuă a cadrului normativ la nivel comunitar, a realizat o adaptare corespunzătoare a cadrului normativ intern. Așa cum rezultă din Expunerea de

---

² R. Jurj-Tudoran, D.D. Șaguna, *Spălarea banilor. Teorie și practică judiciară*, Editura C.H. Beck, București, 2019, p. 3.

³ Art. 49 din Legea nr. 129/2019 prevede: “(1) Constituie infracțiunea de spălare a banilor și se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani: a) schimbarea sau transferul de bunuri, cunoscând că provin din săvârșirea de infracțiuni, în scopul ascunderii sau al disimulării originii ilicite a acestor bunuri ori în scopul de a ajuta persoana care a săvârșit infracțiunea din care provin bunurile să se sustragă de la urmărire, judecată sau executarea pedepsei; b) ascunderea ori disimularea adevăratei naturi, a provenienței, a situației, a dispoziției, a circulației sau a proprietății bunurilor ori a drepturilor asupra acestora, cunoscând că bunurile provin din săvârșirea de infracțiuni; c) dobândirea, deținerea sau folosirea de bunuri de către o altă persoană decât subiectul activ al infracțiunii din care provin bunurile, cunoscând că acestea provin din săvârșirea de infracțiuni.

(2) Tentativa se pedepsește.

(3) Dacă fapta a fost săvârșită de o persoană juridică, pe lângă pedeapsa amenzii, instanța aplică, după caz, una sau mai multe dintre pedepsele complementare prevăzute la art. 136 alin. (3) lit. a)-c) din Legea nr. 286/2009, cu modificările și completările ulterioare.

(4) Cunoașterea provenienței bunurilor sau scopul urmărit trebuie stabilită/stabilit din circumstanțele faptice obiective.

(5) Dispozițiile alin. (1)-(4) se aplică indiferent dacă infracțiunea din care provine bunul a fost comisă pe teritoriul României sau în alte state membre sau state terțe”.

⁴ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 18 din 21 ianuarie 1999.

⁵ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 702 din 12 octombrie 2012. În accepțiunea art. 29 din Legea nr. 656/2002, „(1) Constituie infracțiunea de spălare a banilor și se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani: a) schimbarea sau transferul de bunuri, cunoscând că provin din săvârșirea de infracțiuni, în scopul ascunderii sau al disimulării originii ilicite a acestor bunuri sau în scopul de a ajuta persoana care a săvârșit infracțiunea din care provin bunurile să se sustragă de la urmărire, judecată sau executarea pedepsei; b) ascunderea sau disimularea adevăratei naturi a provenienței, a situației, a dispoziției, a circulației sau a proprietății bunurilor ori a drepturilor asupra acestora, cunoscând că bunurile provin din săvârșirea de infracțiuni; c) dobândirea, deținerea sau folosirea de bunuri, cunoscând că acestea provin din săvârșirea de infracțiuni. (2) Tentativa se pedepsește. (3) Dacă fapta a fost săvârșită de o persoană juridică, pe lângă pedeapsa amenzii, instanța aplică, după caz, una sau mai multe dintre pedepsele complementare prevăzute la art. 531 alin. (3) lit. a)-c) din Codul penal. (4) Cunoașterea, intenția sau scopul, ca elemente ale faptelor prevăzute la alin. (1), pot fi deduse din circumstanțele faptice obiective”.

⁶ Pentru o analiză a evoluției legislației românești în materia spălării banilor, precum și a sincopelor pe care aceasta le-a înregistrat în raport cu reglementările convenționale internaționale, a se vedea R. Jurj-Tudoran, D. D. Șaguna, *op. cit.*, p. 13-23.

motive⁷ ce a însoțit proiectul de lege propus de Guvern, „din această perspectivă, având în vedere obligațiile ce revin României ca urmare a angajamentelor asumate în cadrul Tratatului de aderare la Uniunea Europeană, se impune transpunerea în legislația internă a Directivei (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 2006/70/CE a Comisiei, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene la data de 05 iunie 2015. Aceasta este a patra directivă care abordează amenințarea reprezentată de spălarea banilor, iar abordarea pe bază de risc are ca punct de plecare necesitatea ca statele membre și Uniunea Europeană să identifice, să înțeleagă și să atenueze riscurile de spălare a banilor și de finanțare a terorismului cu care se confruntă. Spălarea banilor și finanțarea terorismului se produc deseori în context transnațional, de aceea orice măsură adoptată numai la nivel național sau chiar la nivel comunitar, fără a ține seama de coordonarea și cooperarea internațională, va avea efecte limitate. Prin urmare, măsurile adoptate de Uniunea Europeană în acest domeniu sunt armonizate cu acțiunile întreprinse în cadrul altor foruri internaționale, dar mai ales cu Recomandările Grupului de Acțiune Financiară (GAFI)⁸ care constituie principalul organism internațional în lupta împotriva spălării banilor și finanțării terorismului. Având în vedere faptul că Recomandările GAFI au fost revizuite substanțial în februarie 2012, Directiva 2015/849/CE, are în vedere tocmai aceste noi standarde internaționale”.

Spălarea banilor, finanțarea terorismului și a criminalității organizate legate de spălarea banilor rămân probleme semnificative la nivelul Uniunii⁹, afectând astfel integritatea, stabilitatea și reputația sectorului financiar și amenințând piața internă și securitatea internă a Uniunii. Pentru rezolvarea acestor probleme a fost adoptată Directiva (UE) 2018/1673 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2018 privind combaterea prin măsuri de drept penal al spălării banilor¹⁰, care completează, în ceea ce privește aspectele de drept penal, Directiva (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015.

Directiva (UE) 2018/1673 introduce norme minime privind definirea infracțiunii de spălare a banilor (aplicând-o în cazul infracțiunilor de terorism și al altor infracțiuni grave), precum și apropierea sancțiunilor, permițând, totodată, o cooperare transfrontalieră mai eficientă și mai rapidă între autoritățile competente¹¹.

⁷ Publicată pe site-ul Camerei Deputaților – (<http://cdep.ro/proiecte/2018/400/80/3/em656.pdf>).

⁸ Grupului de Acțiune Financiară (Groupe d’action financière – GAFI sau Financial Action Task Force – FATF) este un organism interguvernamental care a fost înființat în anul 1989 la Paris, care cuprinde 37 de membri, dintre care 35 de jurisdicții și 2 organizații regionale.

⁹ Pentru o analiză a cadrului normativ existent la nivel internațional și la nivelul Uniunii Europene, a se vedea D. Lupașcu, M. Mareș, *Infracțiunea de spălare a banilor în legislația românească și în cea a Republicii Moldova (I. Aspecte generale)*, publicat pe portalul www.universuljuridic.ro.

¹⁰ Publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (J.O.U.E.) L 284 din 12.11.2018.

¹¹ În calitatea sa de stat membru al Uniunii Europene, României îi revine obligația transpunerii Directivei (UE) 2018/1673 în dreptul intern până la data de 3 decembrie 2020. Așa cum rezultă din Expunerea de motive ce însoțește proiectul de lege de transpunere a acestei directive prin modificarea Legii nr. 129/2019 publicat pe

Potrivit doctrinei¹², spălarea banilor este definită plecând de la un dublu criteriu: enumerarea activităților infracționale, și determinarea persoanelor fizice sau juridice prin intermediul cărora pot fi săvârșite astfel de activități. Așa cum s-a susținut în literatura de specialitate¹³, „spălarea banilor este partea financiară *de facto* a tuturor infracțiunilor prin care se obține profit, este procesul prin care infractorii încearcă să ascundă originea și posesia reală a veniturilor provenind din activitățile lor criminale”.

O problemă controversată soluționată de Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală al Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost aceea a caracterului autonom al acestei infracțiuni, în forma reglementată de art. 29 din Legea nr. 656/2002. Astfel, prin Decizia nr. 16 din 8 iunie 2016¹⁴ pronunțată de acest complet s-a stabilit că „infracțiunea de spălare a banilor este o infracțiune autonomă, nefiind condiționată de existența unei soluții de condamnare pentru infracțiunea din care provin bunurile”. Pentru a pronunța această soluție, s-a reținut: «Referitor la cea de-a treia întrebare, care vizează problema dacă infracțiunea de spălare a banilor este o infracțiune autonomă sau subsecventă aceleia din care provin bunurile, Înalta Curte de Casație și Justiție reține caracterul autonom al infracțiunii, existența acesteia nefiind condiționată de pronunțarea unei soluții de condamnare (amânare a aplicării pedepsei sau renunțare la aplicarea pedepsei) pentru infracțiunea din care provin bunurile.

Conform art. 9 paragraful 5 din Convenția de la Varșovia, ratificată de România prin Legea nr. 420/2006, „Fiecare parte se va asigura că o condamnare anterioară sau simultană pentru o infracțiune predicat nu este o condiție pentru o condamnare pentru infracțiunea de spălare de bani”.

De altfel, și din conținutul art. 29 alin. (4) din Legea nr. 656/2002, republicată, cu modificările ulterioare, „Cunoașterea provenienței bunurilor sau scopul urmărit poate fi dedusă/dedus din circumstanțele faptice obiective”¹⁵, rezultă că infracțiunea de spălare de bani este autonomă, nefiind necesară pentru existența acesteia a unei condamnări pentru infracțiunea din care provin bunurile. Este evident însă că în situația în care nu există o condamnare pentru infracțiunea din care provin bunurile instanța investită cu soluționarea cauzei privind infracțiunea de spălare de bani nu trebuie doar să suspecteze că bunurile provin din activitate infracțională, ci și să aibă certitudini în acest sens».

---

site-ul Ministerului Justiției – (<http://www.just.ro/proiectul-de-lege-pentru-completarea-legii-nr-129-2019-pentru-prevenirea-si-combaterea-spalariei-banilor-si-finantarii-terorismului-precum-si-pentru-modificarea-si-completarea-unor-acte-normative>), „din analiza efectuată a rezultat că prevederile din Directiva (UE) 2018/1673 care ar necesita o transpunere în plan intern se referă la:

– instituirea circumstanței agravante a comiterii infracțiunii de spălare de bani de către o entitate raportoare, în exercitarea activităților profesionale - art. 6 alin. (1) lit. b);

– asumarea jurisdicției de către statul român pentru urmărirea infracțiunilor de spălare de bani săvârșite de un cetățean român sau persoană juridică română în afara teritoriului țării, fără a fi avută în vedere condiția dublei incriminări – art. 10 alin. (1) lit. b)”.

¹² A.-A. Leția, *Investigarea criminalității de afaceri*, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 39.

¹³ D. Lupașcu, M. Mareș, *Infracțiunea de spălare a banilor în legislația românească și în cea a Republicii Moldova (I. Aspecte generale)*.

¹⁴ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 654 din 25 august 2016.

¹⁵ În prezent, art. 49 alin. (4) din Legea nr. 129/2019 dispune: „Cunoașterea provenienței bunurilor sau scopul urmărit trebuie stabilită/stabilit din circumstanțele faptice obiective”.

În practica judiciară s-a statuat chiar și înainte de publicarea Deciziei nr. nr. 16 din 8 iunie 2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție că necesitatea existenței unei hotărâri de condamnare pentru infracțiunea sursă nu este o condiție impusă de Legea 656/2002 și nici de Convenția Consiliului Europei privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și finanțarea terorismului. Nu este necesar ca instanța să se refere la toate elementele infracțiunii sursă, fiind suficient să fie demonstrate cu certitudine un minim de elemente din care să reiasă că banii provin din săvârșirea de infracțiuni, și că inculpatul a cunoscut acest fapt¹⁶.

2. Elementele preexistente

Obiectul juridic. În ceea ce privește obiectul juridic al acestei infracțiuni, au existat discuții, apreciindu-se, pe de o parte, că acesta este reprezentat de relațiile sociale de tip patrimonial, care se dezvoltă în legătură cu normala circulație a bunurilor sau valorilor în cadrul circuitelor comerciale, bancare, economice, comerciale sau civile, realizate prin intermediul instituțiilor și entităților menționate în art. 5 din lege¹⁷ sau, pe de alta, că ar fi unul complex, referindu-se la protejarea sectorului financiar și a altor activități vulnerabile

---

¹⁶ Înalta Curte de Casație și Justiție, s. pen., dec. nr. 2270 din 27 iunie 2012, <https://legeaz.net/spete-penal-iccj-2012/decizia-2270-2012>.

¹⁷ În conformitate cu dispozițiile art. 5 din Legea nr. 129/2019, „întră sub incidența prezentei legi următoarele entități raportoare:

a) instituțiile de credit persoane juridice române și sucursalele instituțiilor de credit persoane juridice străine;

b) instituțiile financiare persoane juridice române și sucursalele instituțiilor financiare persoane juridice străine;

c) administratorii de fonduri de pensii private, în nume propriu și pentru fondurile de pensii private pe care le administrează, cu excepția caselor de pensii ocupaționale profesionale;

d) furnizorii de servicii de jocuri de noroc;

e) auditorii, experții contabili și contabilii autorizați, cenzorii, persoanele care acordă consultanță fiscală, financiară, de afaceri sau contabilă;

f) notarii publici, avocații, executorii judecătorești și alte persoane care exercită profesii juridice liberale, în cazul în care acordă asistență pentru întocmirea sau perfectarea de operațiuni pentru clienții lor privind cumpărarea ori vânzarea de bunuri imobile, acțiuni sau părți sociale ori elemente ale fondului de comerț, administrarea instrumentelor financiare, valorilor mobiliare sau a altor bunuri ale clienților, operațiuni sau tranzacții care implică o sumă de bani sau un transfer de proprietate, constituirea sau administrarea de conturi bancare, de economii ori de instrumente financiare, organizarea procesului de subscriere a aporturilor necesare constituirii, funcționării sau administrării unei societăți; constituirea, administrarea ori conducerea unor astfel de societăți, organismelor de plasament colectiv în valori mobiliare sau a altor structuri similare, precum și în cazul în care participă în numele sau pentru clienții lor în orice operațiune cu caracter financiar ori vizând bunuri imobile;

g) furnizorii de servicii pentru societăți sau fiducii, alții decât cei prevăzuți la lit. e) și f);

h) agenții imobiliari;

i) alte entități și persoane fizice care comercializează, în calitate de profesioniști, bunuri sau prestează servicii, în măsura în care efectuează tranzacții în numerar a căror limită minimă reprezintă echivalentul în lei a 10.000 euro, indiferent dacă tranzacția se execută printr-o singură operațiune sau prin mai multe operațiuni care au o legătură între ele.

de efectele dăunătoare ale câștigurilor din infracțiuni, precum și protejarea relațiilor sociale care asigură înlăptuirea justiției¹⁸.

Chiar redactorii anteproiectului actualului Cod penal au opinat în Expunerea de motive¹⁹ care a însoțit acest act normativ că infracțiunea de spălare a banilor trebuie re poziționată în câmpul reglementar alocat infracțiunilor contra înlăptuirii justiției, fapt care, din păcate, din rațiuni ce țin de o politică penală personalizată, nu s-a mai înlăptat. Pentru a justifica această soluție s-a arătat: „Pornind de la modul în care au fost transpuse în legislația penală dispozițiile referitoare la spălarea banilor din Convenția europeană privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii încheiată la Strasbourg în 08.11.1990 dar și de la experiența practicii judiciare, s-a considerat necesară o intervenție a legiuitorului pentru a clarifica atât conținutul infracțiunii de spălare de bani cât și delimitarea acestei fapte de conținutul infracțiunii de tănuire. Mai precis, s-a constatat că dispozițiile convenției europene în această materie nu au fost transpuse ci doar traduse și adoptate, fără a se ține seama că o parte a acestor dispoziții se regăseau deja în legislația națională sub o altă formă. Textul propus a fost inspirat de reglementările similare ale unor legislații europene precum art. 648 bis C. pen. italian, § 261 C. pen. german, art. 324-1 C. pen. francez, art. 301 C. pen. spaniol și Capitolul 32 - Secțiunea 6 C. pen. finlandez

În noua reglementare a infracțiunii de spălare de bani, se subliniază cu claritate distincția dintre infracțiunea de spălare de bani și cea de tănuire prin eliminarea din cuprinsul incriminării a actualei lit. c) a art. 23 din Legea nr. 656/2002 privind prevenirea spălării banilor, care se suprapune cu conținutul infracțiunii de tănuire. De asemenea este lămurită definitiv și o altă dispută privitoare la posibilitatea reținerii infracțiunii de spălare de bani în sarcina autorului sau a participantului la comiterea infracțiunii principale din care provine bunul, soluția propusă pledând pentru un răspuns afirmativ, aflat în deplină concordanță cu dispozițiile europene în materia spălării banilor. În același timp s-a dat eficiență dispozițiilor art. 6 alin. (2) lit. c) din Convenția europeană privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii, potrivit cărora cunoașterea provenienței ilicite a bunului se poate deduce și din împrejurările concrete ale comiterii faptei”.

Prin urmare, așa cum este astăzi reglementată infracțiunea de spălare a banilor, care nu a mai fost preluată în Titlul IV – *Infracțiuni contra înlăptuirii justiției* al Părții speciale a Codului penal din 2009, ne raliem opiniei conform căreia obiectul juridic al acestei infracțiuni este unul complex, valorile sociale ocrotite prin norma de incriminare fiind, pe de o parte, protejarea relațiilor sociale vizând sistemul financiar prin derularea firească și în condiții de legalitate a fluxurilor de bunuri și valori prin intermediul instituțiilor menționate mai sus, ferindu-l, totodată, de efectele dăunătoare ale câștigurilor provenite din infracțiuni, precum și, pe de altă parte, protejarea relațiilor sociale care asigură buna

¹⁸ R. Jurj-Tudoran, D. D. Șaguna, *op. cit.*, p. 37.

¹⁹ Publicată pe site-ul Camerei Deputaților – (<http://www.cdep.ro/proiecte/2011/100/00/0/em100.pdf>).

înfăptuire a justiției. În practică²⁰ s-a subliniat că prin săvârșirea faptelor se spălare a banilor se aduce atingere relațiilor sociale prin care statul apără circuitul legal (financiar, bancar, economic, comercial, civil) prevenind și combătând circuitul ilegal al bunurilor, produs al unei infracțiuni grave, prin instituirea unor obligații ale anumitor persoane fizice sau juridice de a sesiza operațiunile cu astfel de bunuri, de a se abține de la a efectua anumite acte sau fapte juridice legate de produsul infracțional, sau de a favoriza autorii sau participanții la infracțiunile principale.

În ceea ce privește a doua variantă a infracțiunii, prevăzută în art. 49 lit. b), obiectul juridic secundar este reprezentat de relațiile sociale privind dreptul de proprietate sau alte drepturi reale.

Obiectul material. Având în vedere modul cum este configurat obiectul juridic al infracțiunii, aceasta nu are un obiect material principal, însă poate avea un obiect material adiacent reprezentat de bunurile rezultate din săvârșirea infracțiunii principale și care sunt supuse actelor de spălare, în sensul art. 2 lit. c) din lege, adică „activele de orice fel, corporale sau necorporale, mobile ori imobile, tangibile sau intangibile, precum și documentele juridice sau instrumentele sub orice formă, inclusiv electronică sau digitală, care atestă un titlu ori un drept sau interese cu privire la acestea”. Sunt, prin urmare, cuprinse în această categorie și „documentele juridice” și instrumentele de plată care sunt recunoscute pe piața financiară, bancară, de investiții, de asigurări, și care atestă un drept sau interese cu privire la acestea.

Bunurile/valorile trebuie să provină din săvârșirea de infracțiuni, să fie produs al infracțiunilor respective, iar nu instrumente care au servit la comiterea acesteia. Dacă bunurile provin dintr-o altă faptă ilicită, cum ar fi un contract civil cu cauză ilicită, sau dintr-o contravenție, spre exemplu, acestea nu reprezintă obiect material al infracțiunii de spălare a banilor.

Situația premisă a infracțiunii. Situația premisă în cazul acestei infracțiuni constă în preexistența unui bun care provine din săvârșirea unei infracțiuni anterioare, cunoscută în limbajul juridic sub mai multe denumiri: de regulă, infracțiunea predicat, infracțiune principală sau infracțiunea primară, în lipsa acestei situații infracțiunea de spălare a banilor neputând fi concepută²¹.

3. Tipicitatea obiectivă

Subiectul activ poate fi orice persoană fizică sau juridică. Mai este de menționat că subiectul activ al infracțiunii de spălare de bani poate fi și subiect activ al infracțiunii din care au rezultat bunurile, dar că aceasta nu este o condiție esențială. Nu are importanță dacă infracțiunea de spălare a banilor se săvârșește prin sistemul financiar-bancar sau în

---

²⁰ Înalta Curte de Casație și Justiție, s. pen., dec. nr. 3425 din 6 noiembrie 2013, <https://legeaz.net/spete-penal-iccj-2013/decizia-3425-2013-ri9>.

²¹ D. Lupașcu, M. Mareș, *Infracțiunea de spălare a banilor în legislația românească și în cea a Republicii Moldova (II. Analiza reglementărilor privind infracțiunea de spălare a banilor)*, publicat pe portalul www.universuljuridic.ro.

afara acestuia. Chiar și autorul infracțiunii sursă a bunurilor spălate poate fi și autor al infracțiunii de spălare, o soluție contrară ducând la inechități și la favorizarea celui care săvârșește ambele infracțiuni, dar răspunde doar pentru una²².

Sub imperiul Legii nr. 656/2002, problema dacă autorul infracțiunii sursă a bunurilor spălate poate fi și autor al infracțiunii de spălare a făcut obiectul dezlegării de drept realizate de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală prin Decizia nr. 16/2016 prin care s-a stabilit: „Subiectul activ al infracțiunii de spălare a banilor poate fi și subiect activ al infracțiunii din care provin bunurile” (pct. 2 al dispozitivului antecitatei decizii de dezlegare). În motivarea acestei soluții, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat: «Subiectul activ al infracțiunii din care provin bunurile poate fi și subiect activ al infracțiunii de spălare de bani. Din punct de vedere teoretic, o asemenea posibilitate nu este interzisă de lege. Convenția Consiliului Europei privind spălarea, descoperirea, sechestrarea și confiscarea produselor infracțiunii și finanțarea terorismului, adoptată la Varșovia la 16 mai 2005, ratificată de România prin Legea nr. 420/2006, stipulează în art. 9 paragraful 2 lit. a) că, în scopul punerii în practică sau al aplicării măsurilor ce se dovedesc necesare pentru sancționarea în dreptul intern a faptelor ce constituie spălare de bani, „se poate prevedea că infracțiunile enunțate în acest paragraf nu se aplică persoanelor care au săvârșit infracțiunea predicată”. La momentul aderării la Convenția de la Varșovia, statul român nu a exprimat însă nicio rezervă. Cum nici în Legea nr. 656/2002, republicată, cu modificările ulterioare, nu există vreo dispoziție care să împiedice reținerea în sarcina subiectului activ al infracțiunii din care provin bunurile și a infracțiunii de spălare de bani, rezultă că, din punct de vedere teoretic, un asemenea concurs de infracțiuni este posibil. (...)

Înalta Curte învederează însă că infracțiunea de spălare de bani nu trebuie reținută automat în sarcina autorului infracțiunii din care provin bunurile, pentru simplul fapt că în activitatea sa infracțională s-a realizat și una dintre acțiunile proprii elementului material al infracțiunii de spălare de bani, pentru că aceasta ar lipsi infracțiunea de spălare de bani de individualitate. Revine organelor judiciare sarcina de a decide în situații concrete dacă infracțiunea de spălare de bani este suficient de bine individualizată în raport cu infracțiunea din care provin bunurile și dacă este cazul să se rețină un concurs de infracțiuni sau o unică infracțiune».

Pornind de la această interpretare oficială cu caracter obligatoriu realizată de Înalta Curte de Casație și Justiție, care nu a realizat nicio nuanță în funcție de modalități alternative ale elementului material al infracțiunii unice de spălare a banilor, Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 418 din 19 iunie 2018²³, a dispus admiterea excepției de neconstituționalitate invocate și a constatat că „dispozițiile art. 29 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului în interpretarea dată prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 16 din 8 iunie 2016 privind pronunțarea unei hotărâri prealabile, în ceea ce privește subiectul activ al infracțiunii (pct.

²² R. Jurj-Tudoran, D. D. Șaguna, *op. cit.*, p. 41.

²³ Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 625 din 19 iulie 2018.

2 din dispozitiv), sunt neconstituționale”, acestea, în interpretarea instanței supreme, încălcând cerințele de claritate, precizie și previzibilitate, ce rezultă din principiul statului de drept, impuse de prevederile constituționale ale art. 1 alin. (5), dar și principiul legalității incriminării și a pedepsei, astfel cum acesta este reglementat la art. 23 alin. (12) din Constituția României, revizuită și la art. 7 din Convenția europeană a drepturilor omului.

În acest sens, instanța de contencios constituțional a statuat: «Dacă primele două modalități normative, reglementate la art. 29 alin. (1) lit. a) și b) din Legea nr. 656/2002, corespund scopului reglementării infracțiunilor de spălare a banilor, acela de combatere a acțiunilor de ascundere și disimulare a provenienței unor bunuri care provin din săvârșirea de infracțiuni, cea de-a treia variantă normativă, prevăzută la art. 29 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 656/2002, constând în dobândirea, deținerea sau folosirea de bunuri, nu vizează, în mod direct, scopul ascunderii provenienței bunurilor despre care autorul infracțiunii cunoaște că provin din săvârșirea de infracțiuni. De asemenea, analiza aceluiași modalități normative conduce la concluzia că faptele de schimbare sau transfer de bunuri și cele de ascundere sau disimulare sunt fapte care, prin natura lor, sunt comise ulterior infracțiunilor din care provin bunurile ce constituie obiectul material al infracțiunii de spălare a banilor, fiind, prin urmare, întotdeauna acțiuni distincte de cele care formează elementul material al infracțiunii predicat. Aceste acțiuni pot fi săvârșite de același subiect activ sau de un subiect activ diferit de cel al infracțiunii predicat. Prin urmare, o asemenea reglementare, în privința elementului material al infracțiunii, nu ridică probleme din perspectiva respectării dispozițiilor art. 1 alin. (5) și art. 23 alin. (12) din Constituție.

Spre deosebire de acestea, dobândirea sau deținerea, ce constituie două dintre modalitățile alternative ale elementului material al infracțiunii de spălare a banilor, reglementată la art. 29 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 656/2002, sunt, în realitate, situații de fapt rezultate, în mod inevitabil, din comiterea infracțiunii din care provin bunurile dobândite sau deținute, și nu acțiuni separate, de sine stătătoare, care să poată fi săvârșite de autorul infracțiunii predicat la un moment ulterior consumării acesteia, pe baza unei rezoluții infracționale distincte. Așa fiind, prin natura lor, dobândirea și deținerea bunurilor provenite din săvârșirea unor infracțiuni, de către subiectul activ al infracțiunilor în cauză, nu pot fi disociate de infracțiunile predicat și, prin urmare, nu pot fi analizate ca infracțiuni separate.

La rândul său, modalitatea alternativă ce constă în folosirea bunurilor, cunoscând că acestea provin din săvârșirea unei infracțiuni, de către subiectul activ al infracțiunii în cauză, este o acțiune care poate fi realizată ulterior momentului consumării infracțiunii predicat, potrivit unei rezoluții infracționale distincte, însă, prin natura sa, activitatea de folosire a unor bunuri de către persoana care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală, în scopul obținerii acestor bunuri, este o activitate mai degrabă firească, ce nu presupune, în sine, existența unei noi rezoluții infracționale. Aceasta, întrucât, în mod logic, de regulă, dobândirea licită sau ilicită a unor bunuri se face în vederea folosirii lor. Prin urmare, simpla folosire a bunurilor rezultate din comiterea unei infracțiuni de către subiectul activ al infracțiunii săvârșite nu corespunde *de plano* scopului avut în vedere de legiuitor cu

ocazia reglementării infracțiunilor de spălare a banilor, acela de a disimula proveniența bunurilor obținute din infracțiuni. Dacă însă această „folosire” a bunurilor presupune activități de schimbare sau transfer al bunurilor în scopul ascunderii sau disimulării originii lor ilicite, atunci se realizează elementele de tipicitate ale variantelor normative de la art. 29 alin. (1) lit. a) și b) din Legea nr. 656/2002.

Așa fiind, reținerea, ca infracțiune distinctă, respectiv infracțiunea de spălare a banilor, prevăzută la art. 29 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 656/2002, a oricăreia dintre faptele de dobândire, deținere și, respectiv, folosire de bunuri care provin din săvârșirea unor infracțiuni, în sarcina subiectului activ al infracțiunii din care provin bunurile, implică tragerea acestuia la răspundere penală, de două ori, pentru săvârșirea aceluiași fapt.

Având în vedere aceste considerente, Curtea constată că dispozițiile art. 29 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 656/2002 sunt vădit excesive în privința primelor două modalități alternative ale elementului material al infracțiunii reglementate prin textul criticat, fiind, astfel, contrare prevederilor art. 23 alin. (12) din Constituție, și, respectiv, lipsite de claritate, precizie și previzibilitate, în privința celei de-a treia modalități alternative a elementului material al infracțiunii de spălare a banilor, prevăzută la art. 29 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 656/2002, aspecte ce contravin atât dispozițiilor art. 1 alin. (5), cât și celor ale art. 23 alin. (12) din Constituție».

Curtea Constituțională a mai constatat, în analiza elementului material al acestei infracțiuni, că, dacă s-ar accepta teza interpretativă a Înaltei Curți materializată în pct. 2 al dispozitivului Deciziei nr. 16/2016, „configurarea elementului material al infracțiunii antereferite, în modalitatea descrisă, este de natură a determina angajarea, în mod disproportionat, a răspunderii penale a inculpatului pentru comiterea aceleiași fapte. În acest sens, Curtea reține că, pentru a fi conformă cu dispozițiile art. 23 alin. (12) din Constituție, incriminarea unor fapte prin norme juridice de drept penal trebuie să respecte principiul proporționalității incriminării, potrivit căruia respectiva incriminare trebuie să fie strict necesară obiectivului urmărit de legiuitor, iar intruziunea ce vizează drepturile fundamentale restrânse prin aplicarea normei incriminatoare să fie justificată prin raportare la protecția juridică asigurată prin reglementarea acelei infracțiuni”. În acest sens, Curtea Constituțională a constatat că „incriminarea faptelor de spălare a banilor, prevăzute la art. 29 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 656/2002, nu corespunde criteriilor anterior menționate, fiind în mod vădit contrară principiului proporționalității incriminării, întrucât obiectivul urmărit de legiuitor, și anume asigurarea protecției dreptului de proprietate, este garantat prin infracțiunea predicată, nefiind necesară o incriminare suplimentară a faptei ilicite. Așa fiind, Curtea reține că textul criticat contravine principiului legalității incriminării, astfel cum acesta este prevăzut la art. 23 alin. (12) din Constituție, întrucât are ca efect o dublă tragere la răspundere penală a subiectului activ al infracțiunii pentru faptele ce constituie primele două modalități alternative ale elementului material al infracțiunii reglementate prin textul criticat și, respectiv, ar putea avea efectul anterior precizat, în cazul faptei ce constituie cea de-a treia modalitate alternativă a elementului material al aceleiași infracțiuni”.

Așa cum rezultă din motivare deciziei instanței de contencios constituțional, reglementarea infracțiunii prevăzute la art. 29 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 656/2002 îndeplinește cerințele de claritate și coerență logică doar în condițiile în care autorul acestei infracțiuni este diferit de autorul infracțiunii predicat. Practic, incriminarea analizată vizează o tănuire, iar tănuirea poate fi comisă doar de o persoană diferită de autorul infracțiunii din care provin bunurile tănuite.

Având în vedere această decizie a Curții Constituționale, în noua reglementare infracțiunea a fost reconfigurată în sensul impus de decizia instanței de contencios constituțional, prevăzându-se *expressis verbis* la art. 49 alin. (1) lit. c) că fapta constituie infracțiune doar atunci când „dobândirea, deținerea sau folosirea de bunuri (...) cunoscând că acestea provin din săvârșirea de infracțiuni” este realizată „de către o altă persoană decât subiectul activ al infracțiunii din care provin bunurile”.

În ceea ce privește persoana juridică, aceasta poate fi subiect activ al acestei infracțiuni, dacă se probează atât elementul material, cât și cel subiectiv, nefiind necesar ca persoana juridică să fie și subiect activ al infracțiunii sursă²⁴. Acest fapt rezultă în mod indeniabil și din lectura dispozițiilor art. 49 alin. (3) din Legea nr. 129/2019, care dispune: „Dacă fapta a fost săvârșită de o persoană juridică, pe lângă pedeapsa amenzii, instanța aplică, după caz, una sau mai multe dintre pedepsele complementare prevăzute la art. 136 alin. (3) lit. a)-c) din Legea nr. 286/2009, cu modificările și completările ulterioare”.

Subiectul pasiv este, în cazul acestei infracțiuni, statul, ca garant al unui climat de normalitate în ceea ce privește normalitatea circuitului economico-financiar și al bunei desfășurări a justiției, respectiv al unei bune și netulburate posibilități de exercitare a dreptului de proprietate. De asemenea, este subiect pasiv secundar orice persoană fizică sau juridică care este prejudiciată prin conduita infracțională.

Elementul material al laturii obiective constă într-o acțiune ce se poate realiza în șapte modalități alternative - schimbarea, transferul, ascunderea, disimularea, dobândirea, deținerea sau folosirea.

Această infracțiune este incriminată de art. 49 alin. (1) din lege, în trei variante:

a) schimbarea sau transferul de bunuri, cunoscând că provin din săvârșirea de infracțiuni, în scopul ascunderii sau al disimulării originii ilicite a acestor bunuri ori în scopul de a ajuta persoana carea săvârșit infracțiunea din care provin bunurile să se sustragă de la urmărire, judecată sau executarea pedepsei;

b) ascunderea ori disimularea adevăratei naturi, a provenienței, a situării, a dispoziției, a circulației sau a proprietății bunurilor ori a drepturilor asupra acestora, cunoscând că bunurile provin din săvârșirea de infracțiuni;

c) dobândirea, deținerea sau folosirea de bunuri de către o altă persoană decât subiectul activ al infracțiunii din care provin bunurile, cunoscând că acestea provin din săvârșirea de infracțiuni.

Cu privire la problema dacă acțiunile enumerate în cuprinsul art. 29 alin. (1) lit. a), b) și c) din Legea nr. 656/2002, republicată, cu modificările ulterioare (schimbarea sau

---

²⁴ Înalta Curte de Casație și Justiție, s. pen., dec. nr. 1135 din 31 martie 2014, <https://legeaz.net/spete-penal-iccj-2014/decizia-1135-2014-nfr>.